

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Професор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.І. Гура

« _____ » 20__ р.

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни підготовки

бакалаврів

соціально-гуманітарних та природничо-математичних спеціальностей

EUVOLIA

European Values in Literary Arts

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2018 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

_____ О.І. Гура

« ____ » _____ 20__ р.

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни підготовки

бакалаврів

соціально-гуманітарних та природничо-математичних спеціальностей

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2018 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Василина К.М., к.філол.н., доцент кафедри англійської філології

Касьян К.В., в.о. начальника міжнародного відділу

Ніколова О.О., д.філол.н., доцент кафедри німецької філології і перекладу

Тупахіна О., к.філол.н., доцент кафедри німецької філології і перекладу

Черкасов С.С., к.іст.н., доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Програма затверджена на засіданні науково-методичної ради

Протокол від “___” _____ 2018 року № _____

Голова _____

“___” _____ 2018 року

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПЛАНОВІ ПОКАЗНИКИ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Загальна характеристика дисципліни	5
1.2. Планові показники дисципліни	5
1.3. Мета та основні завдання дисципліни	5
1.4. Теоретичні та методичні матеріали дисципліни	8
1.5. Загальні вимоги до оцінювання результатів навчальної роботи студентів ..	8
2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	9
2.1. Поточний заліковий модуль 1. Європейські цінності як аксіологічний конструкт.	9
2.1.1. Основні завдання поточного залікового модулю 1 та програмні результати навчання студентів	9
2.1.2. Зміст поточного залікового модуля 1	10
2.1.3. Розподіл навчального навантаження студентів	11
2.1.4. Теми лекцій	11
2.1.5. Теми практичних занять	12
2.1.6. Самостійна робота та індивідуальні завдання	12
2.1.7. Система оцінювання навчальної роботи студентів	13
2.1.8. Література до поточного залікового модуля 1	13
2.2. Поточний заліковий модуль 2. Західноєвропейський ренесанс: витоки європейського антропоцентричного світогляду.	14
2.2.1. Основні завдання поточного залікового модуля 2 та програмні результати навчання студентів	14
2.2.2. Зміст поточного залікового модуля 2	15
2.2.3. Розподіл навчального навантаження студентів	16
2.2.4. Теми лекцій	16
2.2.5. Теми практичних занять	16
2.2.6. Самостійна робота та індивідуальні завдання	17
2.2.7. Система оцінювання навчальної роботи студентів	17
2.2.8. Література до поточного залікового модуля 2	17
2.3. Поточний заліковий модуль 3. Аксіологічні конструкти Просвітництва й Романтизму: антагонізм суспільного та індивідуального	19
2.3.1. Основні завдання поточного залікового модуля 3 та програмні результати	

навчання студентів	19
2.3.2. Зміст поточного залікового модуля 3	20
2.3.3. Розподіл навчального навантаження студентів	21
2.3.4. Теми лекцій	21
2.3.5. Теми практичних занять	21
2.3.6. Самостійна робота та індивідуальні завдання	22
2.3.7. Система оцінювання навчальної роботи студентів.....	22
2.3.8. Література до поточного залікового модуля 3	23
2.4. Поточний заліковий модуль 4. Цінності індустріальної доби.....	24
2.4.1. Основні завдання поточного залікового модуля 4 та програмні результати навчання студентів	24
2.4.2. Зміст поточного залікового модуля 4	25
2.4.3. Розподіл навчального навантаження студентів	26
2.4.4. Теми лекцій	26
2.4.5. Теми практичних занять	26
2.4.6. Самостійна робота та індивідуальні завдання	27
2.4.7. Система оцінювання навчальної роботи студентів.....	27
2.4.8. Література до поточного залікового модуля 4	27
2.5. Поточний заліковий модуль 5. XX століття – переоцінка цінностей ...	28
2.5.1. Основні завдання поточного залікового модуля 5 та програмні результати навчання студентів	28
2.5.2. Зміст поточного залікового модуля 5	29
2.5.3. Розподіл навчального навантаження студентів	30
2.5.4. Теми лекцій.....	30
2.5.5. Теми практичних занять.....	30
2.5.6. Самостійна робота та індивідуальні завдання.....	31
2.5.7. Система оцінювання навчальної роботи студентів.....	31
2.5.8. Література до поточного залікового модуля 5	31
2.6. Підсумковий заліковий модуль	33
2.6.1. Основні завдання підсумкового залікового модуля	33
2.5.2. Зміст підсумкового залікового модуля	33
2.5.3. Розподіл навчального навантаження студентів	33
2.5.4. Система оцінювання навчальної роботи студентів.....	33

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПЛАНОВІ ПОКАЗНИКИ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Загальна характеристика дисципліни

- ступінь вищої освіти: перший (бакалавр);
- цикл підготовки: соціально-гуманітарний;
- тип дисципліни: вибіркова.

1.2. Планові показники дисципліни

Рекомендований семестр вивчення	Кредитів ЄКТС	Академічних годин	Аудиторних (контактних) годин	Поточних залікових модулів	Підсумкових залікових модулів
1	3	90	50	5	1

1.3. Мета та основні завдання дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування в майбутніх педагогів, психологів, вчителів-предметників усіх спеціальностей об'єктивного уявлення про європейські цінності як аксіологічний комплекс, що склався внаслідок впливу певних історичних, політичних, соціокультурних факторів.

Завдання курсу:

- ознакомити студентів із засадами цивілізаційного підходу та аксіологічними детермінантами цивілізаційного розвитку на території Європейського Союзу; окреслити основні теоретичні аспекти цивілізаційної теорії у сучасному суспільствознавстві; розглянути історію становлення та трансформації засадничих цінностей європейського цивілізаційного простору;
- сформувати у студентів холістичну візію становлення аксіологічних систем часів Античності, Середньовіччя, Відродження, Просвітництва, індустріальної та постіндустріальної діб на прикладі прецедентних художніх текстів зазначених періодів;
- стимулювати інтерес до проведення історичних, культурологічних, літературознавчих досліджень у галузі європейських студій;
- сприяти розвитку критичного мислення й саморефлексії через зіставно-порівняльне вивчення логіки культурного процесу у країнах ЄС та сучасній Україні;
- вдосконалити навички критичного читання, аналітичного читання, деконструкції тексту, усної й письмової презентації, групової роботи.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати:**

- засадничі принципи й категоріальний апарат сучасної цивіліографії;
- наукову періодизацію історії Європи, специфіку формування Європи як історико-культурного регіону;
- історичні передумови формування і поширення ідеології європоцентризму;
- ціннісні імперативи європейського історичного поступу;
- новітні тенденції у дослідженні аксіологічних систем у парадигмі європейських студій;
- ключові історичні, політичні, соціокультурні фактори, що впливають на становлення і функціонування ціннісних систем у різних суспільних формаціях;
- зміст та ідейно-художні особливості ключових художніх текстів європейської цивілізації, їх значення й вплив на світовий культурний процес;

вміти:

- вільно оперувати ключовими поняттями цивілізаційної теорії;
- визначати історико-культурні механізми формування і відтворення європейських цивілізаційних цінностей;
- характеризувати особливості основних етапів розвитку ціннісних систем європейської цивілізації;
- аналізувати аксіологічні детермінанти європейського цивілізаційного розвитку;
- інтерпретувати основні положення сучасних цивілізаційних концепцій і творчо використовувати їх досягнення при вирішенні практичних аналітичних завдань;
- орієнтуватися в основних проблемах і тенденціях сучасної європейської аксіології;
- виокремлювати аксіологічний код художнього тексту та аналізувати його у відповідному історико-культурному контексті;
- критично осмислювати ціннісні меседжі сучасного культурного продукту (як зарубіжного, так і вітчизняного);
- користуватися науковою, навчально-методичною та довідковою літературою з актуальних питань курсу;
- презентувати результати групових й індивідуальних досліджень за допомогою сучасних засобів візуалізації інформації.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **інтегральних і загальних компетентностей:**

- здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі аксіології у процесі суспільної, професійної діяльності або навчання, що

- передбачає застосування наукових теорій та методів аксіологічного аналізу і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- здатність усно і письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема, у професійній діяльності;
 - здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості;
 - здатність до розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань протягом здійснення професійної діяльності;
 - здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
 - уміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми;
 - здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців;
 - здатність працювати в команді та автономно;
 - усвідомлена повага до різноманіття культур;
 - здатність до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень у царині історії, філософії, культурології, літературознавства, які є основою для оригінального мислення;
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема, для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

Спеціальні компетенції, яких мають досягти студенти за результатами засвоєння курсу, включають:

- розуміння структури сучасної аксіології, цивіліографії та їх теоретичних основ;
- здатність до аксіологічної інтерпретації художнього тексту з урахуванням історичного та соціокультурного контекстів;
- базові уявлення про загальні властивості літератури як мистецтва слова, про закони побудови художнього твору, про зв'язок історичного й літературного процесів, про функції літератури у формуванні аксіологічних конструктів тієї чи іншої суспільної формації;
- базові уявлення про основні тенденції розвитку світового історичного, культурного та літературного процесу, їх вплив на формування ціннісних систем тієї чи іншої доби;
- розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, ролі викладача як носія й пропагандиста системи цінностей;

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення дисципліни "Європейські цінності у художніх текстах" сприяє залученню знань, отриманих студентами в процесі

вивчення таких курсів: "Культурологія", "Релігієзнавство", "Історія філософії", "Всесвітня історія", "Історія України".

1.4. Теоретичні та методичні матеріали дисципліни

Теоретичні та методичні матеріали дисципліни, індивідуальні завдання самостійної роботи студентів, тестові завдання та тести знаходяться в електронній системі Moodle за посиланням:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7633>

1.5. Загальні вимоги до оцінювання результатів навчальної роботи студентів

Поточні оцінки залікового модуля виставляються за результатами поточного контролю. Підсумкова оцінка залікового модуля є сумою поточних оцінок і розраховується у межах 100 балів. Підсумковою оцінкою з дисципліни є середня оцінка з підсумкових оцінок залікових модулів.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Поточний заліковий модуль 1. Європейські цінності як аксіологічний конструкт

(доц. С.Черкасов)

2.1.1. Основні завдання поточного залікового модуля 1 (ПЗМ1) та програмні результати навчання студентів

Завдання ПЗМ1:

- окреслити основні теоретичні аспекти цивілізаційної теорії у сучасному суспільствознавстві;
- розглянути історію становлення та трансформації засадничих цінностей європейського цивілізаційного простору;
- охарактеризувати головні етапи формування європейських цивілізаційних цінностей;
- проаналізувати базові аксіологічні детермінанти європейського цивілізаційного розвитку.

За підсумками засвоєння ПЗМ1 студенти мають

знати:

- категоріальний апарат і головні теоретичні засади сучасної цивіліографії;
- наукову періодизацію історії Європи;
- специфіку формування Європи як історико-культурного регіону;
- історичні передумови формування і поширення ідеології європоцентризму;
- структурні характеристики ключових етапів становлення та розвитку фундаментальних цінностей європейської цивілізації;
- ціннісні імперативи європейської Античності та Середньовіччя.

вміти:

- вільно оперувати ключовими поняттями цивілізаційної теорії;
- визначати історико-культурні механізми формування і відтворення європейських цивілізаційних цінностей;
- характеризувати особливості основних етапів розвитку ціннісних систем європейської цивілізації;
- аналізувати аксіологічні детермінанти європейського цивілізаційного розвитку;
- інтерпретувати основні положення сучасних цивілізаційних концепцій і творчо використовувати їх досягнення при вирішенні практичних аналітичних завдань.

2.1.2. Зміст ПЗМ 1

Понятійний інструментарій цивілізаційного підходу. Критерії виокремлення цивілізації із варварського середовища. Ключові підходи до визначення рушійних сил розвитку цивілізацій. Особливості застосування системних міждисциплінарних підходів у дослідженні історії локальних цивілізацій. Проблема когерентності історичного процесу та варіанти її вирішення у цивілізаційному аналізі історії.

Аксіологічні детермінанти цивілізаційного розвитку. Цінність як елемент внутрішньої організації особистості. Ціннісна ієрархія і соціальні форми її нормативного закріплення. Ключові моделі періодизації цивілізаційного розвитку Європи. Основні критерії періодизації європейської історії. Класичні моделі періодизації європейського цивілізаційного розвитку. Постмодерністські схеми періодизації історії Європи. Періодизація європейської історії на основі локально-цивілізаційного підходу. Ідея універсалізації європейської історичної періодизації у сучасному гуманітарному дискурсі.

Специфіка формування Європи як історико-культурного регіону. Генезис перших історичних уявлень про європейську регіональну окремішність. Основні чинники формування європейського історико-географічного регіону в період Античності та Середньовіччя. Концептуальне оформлення ідеї «історичної Європи» у Новий та Новітній час. Теорія «ментального картографування» Східної Європи Л. Вульфа. Сучасні підходи до визначення європейської ідентичності.

Становлення цивілізаційних цінностей європейської Античності. Періодизація історії європейської Античності. Генезис ключових цінностей європейської цивілізації у античній історичній спадщині. Аксіологічні складові міфологічних моделей світобудови давніх греків та римлян. Ідеал людини в культурі античної Європи. Теорії аполлонійської та діонісійської течій європейської культури. Концепція «вісьового часу» К. Ясперса. Ціннісні засади основних філософських шкіл, політико-правових вчень та мистецьких стилів європейської Античності.

Роль полісу і полісної ідеології у формуванні європейських цивілізаційних цінностей. Феномен античного полісу та ключові наукові підходи до його інтерпретації. Основні форми полісів і міжполісних союзів у Давній Греції. Роль полісної ідеології у становленні античних концепцій влади і державного управління. Громадянський ідеал у полісній організації античного суспільства. Демократичні засади полісного суспільно-політичного устрою.

Характерні риси розвитку європейської середньовічної цивілізації. Періодизація європейського Середньовіччя. Християнський світогляд як чинник формування філософського сприйняття дійсності. Ідеал людини в європейській середньовічній культурі. Середньовічне місто як осередок європейського цивілізаційного розвитку. Ціннісні імперативи основних філософських шкіл, політико-правових вчень та мистецьких стилів європейського Середньовіччя.

2.1.3. Розподіл навчального навантаження студентів

Форма навчання	Годин всього	Контактні (аудиторні) години			Годин самостійної роботи	Форми контролю
		Всього	лекцій	практичних занять		
Денна (очна)	14	10	8	2	4	Усне опитування, диспут, тестові завдання, творчий проект

2.1.4. Теми лекцій

№ з/п	Теми лекцій	Кіль-ть годин
Блок 1		
1	<i>Лекція 1. Аксіологічні детермінанти цивілізаційного розвитку</i>	2
2	<i>Лекція 2. Специфіка формування Європи як історико-культурного регіону.</i>	2
3	<i>Лекція 3. Становлення цивілізаційних цінностей європейської Античності.</i>	2
4	<i>Лекція 4. Характерні риси розвитку європейської середньовічної цивілізації.</i>	2
Всього		8

2.1.5. Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять (за наявності)	Кіль-ть годин
1	<i>Ціннісні системи європейської середньовічної культури</i>	2
Всього		2

2.1.6. Самостійна робота та індивідуальні завдання

№ з/п	Самостійна робота та індивідуальні завдання (за наявності)	Кіль-ть годин
1	<i>Специфіка формування Європи як історико-культурного регіону</i>	2
2	<i>Роль полісу і полісної ідеології у формуванні європейських цивілізаційних цінностей.</i>	2
Всього		4

2.1.7. Система оцінювання навчальної роботи студентів

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Поточний контроль		
1	Тестове завдання 1. Цивілізація та варварство	10
2	Тестове завдання 2. Європейська ідентичність	10
3	Тестове завдання 3. Ціннісні конструкти доби Античності	10
4	Тестове завдання 4. Поліс та полісна ідеологія	10
5	Усне опитування 1. Міждисциплінарний підхід до вивчення ціннісних систем.	10
6	Диспут 1. Глобалізація VS Вестернізація: протистояння ціннісних систем Сходу та Заходу в історичній ретроспективі	10
Підсумковий контроль		
3	Підсумковий творчий проект «Античні й середньовічні цінності: сучасна інтерпретація»	40
Всього		100

2.1.8. Література до поточного залікового модуля 1

Основна:

1. Андрущенко Т. В. Ціннісний дискурс цивілізацій / Тетяна Вікторівна Андрущенко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Україна, 2011. – 439 с.
2. Гончаревський В. Е. Цивілізаційний підхід до історії : сучасний український досвід : 1991–2009 : [монографія] / В. Е. Гончаревський. – К. : Логос, 2011. – 219 с.
3. Ле Гофф Ж. Цивілізація середньовічного Запада / Жак Ле Гофф ; общ. ред. Ю. Л. Бессмертного ; послесл. А. Я. Гуревича ; пер. с фр. [Е. И. Лебедева и др.]. – М. : Прогресс : Прогресс-Академия, 1992. – 372.
4. Губань Р. В. Міжнародно-правові аспекти розвитку діалогу між цивілізаціями : монографія / Р. В. Губань ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 225 с.
5. Гуревич А.Я. Проблемы средневековой народной культуры/ А.Я. Гуревич.– М. : Искусство, 1981. – 359 с.
6. Дослідження цивілізацій Сходу та Заходу : історія, філософія, філологія / упоряд. І. Отрощенко ; голов. ред. Л. Матвєєва ; НАН України, Ін-т сходознавства ім. А. Кримського. – К. : НАНУ, 2004. – 166 с.
7. Історія європейської цивілізації : навчальний посібник / В. Й. Голуб [та ін.] ; Національна академія оборони України, Науково-дослідний центр гуманітарних проблем Збройних Сил України. – К. : НАОУ, 2007. – 294 с.

8. Кримський С. Б. Цивілізаційний розвиток людства / С. Б. Кримський, Ю. В. Павленко. – К. :Фенікс, 2007. – 316 с.
9. Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна : особливості становлення та сучасні тенденції розвитку : [колективна монографія] / наук. ред. А. І. Кудряченко ; НАН України, Ін-т європейських досліджень – К. :Україна, 2010. – 404 с.

Додаткова:

10. Людина в цивілізації XXI століття : проблема свободи / В. Г. Табачковський [та ін.]; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. – К. :Наукова думка, 2005. – 271 с. – (Наукова книга).
11. Методологія сталого розвитку : цивілізаційний контекст : монографія / В. Х. Арутюнов [та ін.]; Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К. : КНЕУ, 2010. – 296 с.
12. Тойнби А. Постижение истории / Арнольд Тойнби ; [пер. с англ. Е. Д. Жарковой]. – М. : Айрис-Пресс, 2010. – 637 с.
13. Шпенглер О. Закат Европы : гештальт и действительность : очерки морфологии мировой истории / Освальд Шпенглер [пер. с нем. К. А. Свасьяна]. – М. : Эксмо, 2006. – 797 с. – (Антология мысли).
14. Дейвіс Н. Європа. Історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашука, О. Коваленко. – К. :Основи, 2000. – 1464 с.
15. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації : соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник / Ю. В. Павленко ; Міжнародний фонд «Відродження». – К. : Либідь, 1996. – 358 с.

2.2 Поточний заліковий модуль 2. Західноєвропейський Ренесанс: витоки європейського антропоцентричного світогляду

(доц. К. Васирина)

2.2.1 Основні завдання поточного залікового модуля 2 (ПЗМ2) та програмні результати навчання студентів

Завдання ПЗМ2:

- ознайомити студентів з періодизацією європейського Відродження і Реформації;
- висвітлити специфіку становлення та розвитку світоглядних засад культури Ренесансу;
- представити провідні персоналії літературного процесу тогочасся на тлі їхньої суспільно-політичної та творчої активності;
- сформувати навички прискіпливого читання художніх текстів, які є репрезантами цієї історико-літературної доби, з метою виявлення аксіології людини Ренесансу;
- стимулювати інтерес до проведення досліджень у сфері ціннісних орієнтирів ренесансної Європи ;
- створити системну візію специфіки відбиття цінностей західноєвропейського соціуму у дзеркалі літератури тогочасся.

За підсумками засвоєння ПЗМ2 студенти мають

знати:

- новітні тенденції у дослідженнях цінностей ренесансного суспільства Західної Європи;
- принципи періодизації, характерні особливості розвитку культури на цьому еволюційному етапі;
- соціокультурні фактори, які впливали на формування літератури Відродження;
- основні етапи життя та творчості найвидатніших письменників вказаних історико-літературних періодів;
- зміст та ідейно-художні особливості творів, що вивчаються, місце і значення цих творів у світовому літературному процесі;

вміти:

- орієнтуватися у основних історико-літературних та теоретичних проблемах курсу;
- користуватися науковою, навчально-методичною та довідковою літературою з актуальних питань курсу;

- вивчати цінності європейської спільноти на тлі тих явищ, котрі супроводжували їхнє формування та фіксацію;
- аналізувати причинно-наслідкові зв'язки у становленні та розвитку ціннісних орієнтирів тогочасної Європейської спільноти;
- здійснювати практичний аналіз художніх текстів з огляду на реалізацію у них аксіологічних принципів ренесансної Європи.

2.2.2 Зміст ПЗМ 2

Аксіологічні системи європейського Відродження і Реформації. Періодизація європейського Відродження і Реформації. Становлення та розвиток світоглядних засад культури Ренесансу. Гуманістична доктрина Відродження. Ренесансний титанізм та його прояви. Вплив протестантської реформаційної етики на становлення сучасних рис європейської цивілізації. Ідеал людини у ціннісних системах європейського Відродження і Реформації. Ціннісні засади основних європейських філософських шкіл, політико-правових вчень та мистецьких стилів доби Відродження і Реформації.

Принципи демократії, свободи та щастя людини у розумінні ренесансних утопістів. Особистість Томаса Мора у контексті англійського придворного життя. Історія створення роману «Утопія» Т.Мора, морально-філософські та соціальні ідеї Т.Мора та специфіка їхнього викладення, структурно-композиційні особливості твору, проблемно-тематичний спектр та образ наратора. Ставлення автора до приватної власності, уклад життя утопійців, принципи рівності та індивідуальної свободи, відповідальності за власні вчинки. Варіанти утопічного облаштування світу в ренесансних утопіях (Т.Кампанелла «Місто сонця», Ф.Бекон «Нова Атлантида»). Критичне переосмислення ренесансного утопізму в романі «Гаргантюа і Пантагрюель» Ф.Рабле: карнавальна основа міської літератури та її реалізація у тексті роману, гротескові образи та репрезентація суспільних вад, іронічний погляд на суспільство та на утопічні концепції його переорганізації, телемське абатство як добровільна казарма.

Індивідуалізм і потяг до влади у драматургії В.Шекспіра. В.Шекспір як ключова постать елизаветинського театру. Образи можновладців у трагедіях «Гамлет», «Макбет», «Король Лір». Проблема тиранії та спротиву їй, право на повстання та відновлення справедливості. Проблема влади та відповідальності за неї, одвічні гамлетівські питання та їхній морально-філософський підтекст. Трагічний фінал гонитви за владою, вплив трагедії можновладця на долю оточення і країни.

2.2.3 Розподіл навчального навантаження студентів

Форма навчання	Годин всього	Контактні (аудиторні) години			Годин самостійної роботи	Форми контролю
		всього	лекцій	практичних занять		
Денна (очна)	14	10	2	8	4	Усне опитування, письмове завдання, груповий творчий проект, диспут, рольова гра

2.2.4 Теми лекцій

№ з/п	Теми лекцій	Кіль-ть годин
1	Лекція 5. Аксиологічні системи європейського Відродження і Реформації	2
Всього		2

2.2.5 Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кіль-ть годин
1	Практичне заняття 2. «Утопія» Т. Мора як втілення антиципацій ренесансців щодо ідеального суспільства	2
2	Практичне заняття 3. Репрезентація різних типів утопічних спільнот, заснованих на ідеалах демократії та свободи волі, у літературах Західної Європи.	2
3	Практичне заняття 4. Образи можновладців у трагедіях В. Шекспіра та ренесансний титанізм.	2
4	Практичне заняття 5. Необмежена влада та її наслідки у дзеркалі драм В.Шекспіра.	2
Всього		8

2.2.6 Самостійна робота та індивідуальні завдання

№ з/п	Самостійна робота та індивідуальні завдання (за наявності)	Кіль-ть годин
Самостійні роботи		
1	Самостійна робота 1. Політична мапа Західної Європи ренесансної доби та вплив офіційної політики держав на формування аксіології тогочасся.	2
Індивідуальні завдання		
1	Ознайомлення з текстами художніх творів та дидактичними матеріалами до семінарських занять	2
Всього		4

2.2.7 Система оцінювання навчальної роботи студентів

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Поточний контроль		
1	Письмове завдання 1. Взаємовплив політики й аксіології ренесансної доби	10
2	Усне опитування 1. Ренесансний титанізм	10
3	Диспут 1. Чи хотіли б ви отримати громадянство Утопії?	10
4	Диспут 2. Чи має право державець керуватися егоїстичними бажаннями?	
5	Рольова гра 1. «Справа Гамлета, принца Датського»	10
6	Рольова гра 2. «Король Лір та його піддані: родинні стосунки vs жага влади та наживи»	10
Підсумковий контроль		
1	Груповий творчий проект «Сучасна візія утопічної держави»	40
Всього		100

2.2.8 Література до поточного залікового модуля 2

Основна

- Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження: Підручник для студ. держ. ун-тів. Вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: Світ, 1993. 312 с.
- Козлик І. В. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика): навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 344 с.
- Делюмо Ж. Цивілізація Возрождения/ Пер.с франц. И.Эльфонд. Екатеринбург: У-Фактория, 2006. 720 с.

Додаткова

1. Пуришев Б.И. Зарубежная литература. Эпоха Возрождения: хрестоматия. Учеб. пособие для студентов филол. специальностей пед. ин-тов. 3-е издание. М.: Альянс, 2011. 639 с.
2. Давиденко Г.Й., Акуленко В.Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
3. Пуришев Б.И. Литература эпохи Возрождения. Идея универсального человека. <http://svr-lit.ru/svr-lit/purishev/index.htm>.
4. Торкут Н.М. *В. Шекспір. Історія та драматичні хроніки. В. Шекспір. Історичні хроніки. Харків: Фоліо, 2004. С. 3-34.*
5. Торкут Н.М. *Трагічне крещендо Шекспірової музи. Шекспір В. Трагедії. Харків: Фоліо, 2004. С. 3-38.*

2.3 Поточний заліковий модуль 3. Аксиологічні конструкти Просвітництва й Романтизму: антагонізм суспільного й індивідуального

(доц. О.Ніколова)

2.3.1 Основні завдання поточного залікового модуля 3 (ПЗМЗ) та програмні результати навчання студентів

Завдання ПЗМЗ:

- ознайомити студентів із системою ціннісних координат класицизму, Просвітництва та романтизму в країнах Європи, дати їх порівняльну характеристику в аспекті антагонізму ключових категорій суспільного та індивідуального;
- сформуванати цілісне уявлення про реалізацію класицистичної ідеї значущості особистої боротьби, підпорядкованої державно-громадським ідеалам, сприяти розумінню студентами важливості соціальної активності, громадської діяльності, спрямованої на досягнення загальнодержавного блага (з апеляцією до трагедії «Горацій» П. Корнеля);
- на матеріалі трагедії «Фауст» Й. В. Гете продемонструвати сутність європейських ідеалів «суспільної користі», гуманізму, затвердити думку про необхідність постійного самопізнання та самовдосконалення, індивідуального вибору ціннісних орієнтирів на шляху до «високої» мети;
- довести вагому роль ідеалів толерантності за допомогою висвітлення трагедії фізичної неповноцінності, критики упередженого ставлення загалу до людини з фізичними вадами у романі В. Гюго «Людина, яка сміється», в процесі аналізу твору акцентувати увагу на прагненні соціальної справедливості як одному з критеріїв визначення цінності індивіда, розглянути образ леді Джозіани в контексті «жіночого питання».

За підсумками засвоєння ПЗМЗ студенти мають

знати:

- ціннісні координати класицизму, Просвітництва та романтизму в країнах Європи в аспекті антагонізму ключових категорій суспільного та індивідуального, їхнє значення для формування сучасної європейської культурної та світоглядної парадигми;
- специфіку художньої реалізації ідеї значущості особистої боротьби, підпорядкованої державно-громадським ідеалам в трагедії «Горацій» П. Корнеля, важливість для європейської аксиологічної системи ідей соціальної активності, громадської діяльності, спрямованої на досягнення загальнодержавного блага;
- сутність європейських ідеалів «суспільної користі», гуманізму, необхідності перманентного самопізнання та самовдосконалення, індивідуального вибору

ціннісних орієнтирів на шляху до «високої» мети, засоби їх відтворення в трагедії «Фауст» Й. В. Гете;

- смислово роль ідеалів толерантності, соціальної справедливості, прийоми висвітлення трагедії фізичної неповноцінності, зображення жіночої маскулінності, критики упередженого ставлення загалу до людини з фізичними вадами у романі В. Гюго «Людина, яка сміється».

вміти:

- орієнтуватися в системі європейських ціннісних координат та прийомах їх художнього відображення;
- користуватися науковою, навчально-методичною літературою та додатковими дидактичними матеріалами, що допомагають самостійно опрацювати важливу інформацію курсу;
- аналізувати літературні феномени в контексті значущих ідей класицизму, Просвітництва, романтизму;
- аргументовано висловлювати, доводити, презентувати власні погляди, вирішувати проблемні ситуації, працювати у команді, готувати колективні проекти, виконувати творчі завдання, спрямовані на осмислення специфіки європейських ідеалів, цінностей та їхнього втілення в сучасному українському суспільстві.

2.3.2 Зміст ПЗМ 3

Система ціннісних координат класицизму, Просвітництва та романтизму в країнах Європи. Соціальні детермінанти формування класицистичних принципів у мистецтві. Ідейно-естетична програма французького класицизму (концепція «людини-громадянина» та художні засоби її реалізації). Передумови виникнення та засадничі цінності європейського Просвітництва (ідеал людини, теорії верховенства права, суспільного договору, «освіченого абсолютизму» і «енциклопедизму»), спроби їх практичного втілення. Роль французької революції в процесі становлення романтизму як літературного напрямку. «Інаковість», індивідуалізм, образ героя-бунтівника, ідеї соціальної справедливості у творчості письменників-романтиків. Загальносвітове значення європейської просвітницької та романтичної ідеології.

Уявлення про цінність діяльності, підпорядкованої державно-громадським ідеалам («Горацій» П. Корнеля). Трагедія П. Корнеля «Горацій» як яскраве вираження ідей європейського класицизму. Конфлікт між особистими інтересами та державним обов'язком. Суспільне служіння та вибір Горація як «людини-громадянина», затвердження цінності дій персонажа, спрямованих на досягнення загальнодержавного блага. Проблема виправдання Горація. Важливість соціальної активності, громадської діяльності особистості.

Європейський ідеал «суспільної користі» («Фауст» Й. В. Гете). «Фауст» як «дзеркало» принципів європейського гуманізму. Значення «Прологу на небесах». Філософський зміст образу Мефістофеля. Основні етапи пошуку Фаустом сенсу буття, щастя та власного місця у світі. Проблема цивілізації (історія Філемона та Бавкіди). Фінальний монолог Фауста як вираження ідеї необхідності соціального служіння. «Суспільна користь» як запорука виправдання та порятунку Фауста. Мотив угоди людини із дияволом та проблема індивідуального вибору ціннісних орієнтирів на шляху до «високої» мети.

«Інаковість» та її толерування («Людина, що сміється» В. Гюго). Соціальна позиція, політичні погляди та діяльність В. Гюго. Художнє втілення ідей митця у романі «Людина, яка сміється». Європейські ідеали толерантності та соціальної активності у творі: трагедія фізичної неповноцінності, критика упередженого ставлення загалу до людини з фізичними вадами, прагнення до соціальної справедливості як один з критеріїв визначення цінності особистості, «жіноче питання».

2.3.3 Розподіл навчального навантаження студентів

Форма навчання	Годин всього	Контактні (аудиторні) години			Годин самостійної роботи	Форми контролю
		всього	лекцій	практичних занять		
Денна (очна)	14	10	2	8	4	Бліц-опитування, диспут, рольова гра, есе, груповий проект-презентація

2.3.4 Теми лекцій

№ з/п	Теми лекцій	Кіль-ть годин
1	Лекція 6. Система ціннісних координат класицизму, Просвітництва та романтизму в країнах Європи.	2
Всього		2

2.3.5 Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кіль-ть годин
1	Практичне заняття 6. Уявлення про цінність діяльності, підпорядкованої державно-громадським ідеалам («Горацій» П.	2

	Корнеля).	
2	Практичне заняття 7. Європейський ідеал «суспільної користі» («Фауст» Й. В. Гете).	2
3	Практичне заняття 8-9. «Інаковість» та її толерування («Людина, що сміється» В. Гюго).	4
Всього		8

2.3.6 Самостійна робота та індивідуальні завдання

№ з/п	Самостійна робота та індивідуальні завдання (за наявності)	Кіль-ть годин
Самостійні роботи		
1	Самостійна робота 2. Підготовка колективного проекту-презентації.	2
Індивідуальні завдання		
1	Ознайомлення з текстами художніх творів та дидактичними матеріалами до семінарських занять.	2
Всього		4

2.3.7 Система оцінювання навчальної роботи студентів

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Поточний контроль		
1	Бліц-опитування 1. Класицизм і сучасність: порівняльний аналіз ціннісної парадигми	2
2	Бліц-опитування 2. Просвітницькі ідеї у «Фаусті» Гете	2
3	Бліц-опитування 3. Цінності Романтизму у «Людині, яка сміється» В. Гюго	2
4	Рольова гра 1. «Суд над Горацієм»	10
5	Рольова гра 2. «Суд над Фаустом»	10
6	Рольова гра 3. «Інтерв'ю з літературним персонажем»	10
7	Груповий проект 1. Порівняльний аналіз ціннісних систем класицизму та сучасного українського суспільства	5
8	Груповий проект 2. Mind-map «Шлях Фауста»	4
9	Груповий проект 3. Проблемні ситуації у творі Гюго та сучасному українському суспільстві	5
10	Есе 1. Людина-громадянин: хто вона?	10
11	Есе 2. Сучасний Фауст	10
12	Есе 3. Як змінити ситуацію?	10
Підсумковий контроль		
1	Груповий проект-презентація «Герої Гюго у сучасному світі»	20
Всього		100

2.3.8 Література до поточного залікового модуля 3

Основна

1. Енциклопедія літературних напрямів і течій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/techii/printout.php?number=1>
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII ст. / Г. Й. Давиденко. – К.: ЦУЛ, 2007. – 296 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/238-storya-zarubjno-literaturi-XVII-XVIII-stolttya-davidenko-gy.html>.
3. Ковбасенко Ю. І. Зарубіжна література епохи Просвітництва : навч. посіб. / Ковбасенко Ю. І. – Київ: РВВ УАВЗЛ, 2016. – 160 с.
4. Розман І. І. Зарубіжна література XVII-XX ст.: навчальний посібник / І.І. Розман, Н.В. Рокосовик. – К: «Талком», 2018. – 366 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/1606>.
5. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка — [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2007 — 400 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/253-storya-zarubjno-literaturi-XIX-XX-st-davidenko-g-y.html>.

Додаткова

1. Класицизм як мистецтво героїчної громадянськості // Закович М. М. Культурологія: українська та зарубіжна культура : навчальний посібник / М. М. Закович. – Київ: Знання, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/cultural_science/zakovich_kulturologiya/part2/226.htm
2. Рибальченко В. «Хто йде вперед, той завше блудить: до концепції людини у трагедії Гете «Фауст» / В. Рибальченко // Наукові записки КДПУ: Філологічні науки. – 2015. – Випуск 142. – С. 93-97. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/1580>.

2.4 Поточний заліковий модуль 4. Цінності доби Індустріалізації

(доц. О.Тупахіна)

2.4.1 Основні завдання поточного залікового модуля 4 (ПЗМ4) та програмні результати навчання студентів

Завдання ПЗМ4:

- ознайомити студентів із історичними координатами й філософськими домінантами «довгого ХІХ сторіччя»;
- відтворити процес формування ціннісної системи під впливом науково-технічної революції та соціальних трансформацій, викликаних подальшим розвитком індустріального капіталізму;
- продемонструвати значущість процесу секуляризації, провести паралелі між ціннісними конструктами сучасності та «світськими цінностями» середнього класу індустріальної доби;
- на прикладі прецедентних текстів ХІХ століття окреслити ключові аксіологічні виклики доби Індустріалізації: кризу віри, право на спротив, проблеми соціальної відповідальності бізнесу й науки, «жіноче питання»; сприяти розумінню студентами сутнісних засад класової боротьби, громадянських рухів на захист прав робітників, суфражизму й фемінізму.

За підсумками засвоєння ПЗМ5 студенти мають

знати:

- головні історичні, філософські, суспільні детермінанти аксіологічних трансформацій «довгого ХІХ сторіччя»;
- причини формування аксіологічного комплексу «вікторіанських цінностей», специфіку його критичної рецепції сучасною свідомістю;
- сутність права на спротив та концепції особистісного самовдосконалення, принципів гендерної рівності, соціальної відповідальності тощо;

вміти:

- критично переосмислювати ціннісні меседжі літератури «довгого ХІХ століття»;
- вичленовувати аксіологічні надкодування у прецедентних текстах доби, обґрунтовувати їх залежність від історичного, політичного, культурного клімату епохи;
- аргументовано висловлювати, доводити, презентувати власні погляди, вирішувати проблемні ситуації, працювати у команді, готувати колективні проекти, виконувати творчі завдання, спрямовані на осмислення специфіки європейських ідеалів, цінностей та їхнього втілення в сучасному українському суспільстві.

2.4.2 Зміст ПЗМ 4

Індустріальна революція та її вплив на європейську цивілізацію. «Довге ХІХ століття» в історії Європи. Феномен націоналізму та пріоритети націоналістичних політичних рухів у європейських країнах у ХІХ столітті. Ліберали проти консерваторів: ідеологічне підґрунтя протистояння. Марксизм та його вплив на європейську традицію соціальної утопії. Позитивізм Конта. Дарвінізм та його вплив на розуміння концепції особистості. Протистояння науки й релігії: криза віри та процеси секуляризації. Агностицизм та утилітаризм.

Соціальна відповідальність («Південь та Північ» Елізабет Гаскелл). Переваги та недоліки індустріальної революції (урбанізація, занепад традиційної родини, класова нерівність, вертикальна соціальна мобільність, освітні ініціативи, прогресивізм). Історичний контекст роману Гаскелл: рух чартистів та їх боротьба за права робітничого класу. Південь та Північ як два протилежні світи: традиція проти інновації, індивідуалізм проти колективізму, духовне проти матеріального. Концепція влади та її носії: церква, держава, власник підприємства. Право на повстання та форми протистояння владі й соціальній несправедливості. Діалектика класової боротьби. Підхід Гаскелл до вирішення класового конфлікту. Сучасна інтерпретація ідей Гаскелл у романі Девіда Лоджа «Тонка робота».

Технологізм: за і проти («Дивовижна історія доктора Джекіла та містера Хайда» Р.Л. Стівенсона). Перший етап науково-технічної революції і його вплив на повсякденне життя. Утилітаризм та сцієнтизм. Образ вченого у літературі індустріальної доби: від Франкенштейна до професора Челенджера. Джекіл та Хайд: зворотна сторона вікторіанських цінностей. Соціальна маска доктора Джекіла: фігура двійника як візуалізація структури людської особистості. Джекіл як новий Франкенштейн: проблема відповідальності вченого за свої відкриття. Реінтерпретації сюжету роману у сучасній масовій культурі («Месники» Marvel, серіал «Джекіл і Хайд»).

«Нова жінка» («Ляльковий дім» Генріка Ібсена). Історичні й соціальні передумови виникнення «жіночого питання». «Жіноче питання»: аксіологічний вимір. Положення жінки у суспільстві доби індустріалізації. Рух суфражисток та фемінізм. На шляху до емансипації жінки: від «Янгола у домі» до «Нової жінки». Історія Лори Кілер як підґрунтя сюжету «Лялькового дому» Генріка Ібсена: збіги та розбіжності. «Ляльковий дім» як концептуальна метафора твору. Жіночий і чоловічий світи у драмі. Причини і наслідки «подвійного існування» Нори у чоловічому світі. Нора та Крістіна Лінне: два обличчя «нової жінки». Фінальне рішення Нори: причини й можливі наслідки. Подальша доля Нори очима сучасних письменників: драма Ельфріди Єлінек «Що сталося після того, як Нора пішла від чоловіка».

2.4.3 Розподіл навчального навантаження студентів

Форма навчання	Годин всього	Контактні (аудиторні) години			Годин самостійної роботи	Форми контролю
		всього	лекцій	практичних занять		
Денна (очна)	14	10	2	8	4	Усне опитування, диспут, рольова гра, груповий творчий проект

2.4.4 Теми лекцій

№ з/п	Теми лекцій	Кіль-ть годин
1	<i>Лекція 7.</i> Індустріальна революція та її вплив на європейську цивілізацію	2
Всього		2

2.4.5 Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кіль-ть годин
1	<i>Практичне заняття 10.</i> Людина і суспільство у романі Е.Гаскелл «Південь та Північ»	2
2	<i>Практичне заняття 11.</i> Проблема соціальної відповідальності у романі Е.Гаскелл «Південь та Північ»	2
3	<i>Практичне заняття 12.</i> Технологізм: за і проти («Дивовижна історія доктора Джекіла та містера Хайда» Р.Л. Стівенсона)	2
4	<i>Практичне заняття 13.</i> «Нова жінка» («Ляльковий дім» Генріка Ібсена)	2
Всього		8

2.4.6 Самостійна робота та індивідуальні завдання

№ з/п	Самостійна робота та індивідуальні завдання (за наявності)	Кіль-ть годин
<i>Самостійна робота</i>		
1	Ознайомлення зі змістом творів, винесених на розгляд у модулі	4
Всього		4

2.4.7 Система оцінювання навчальної роботи студентів

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Поточний контроль		
1	Усне опитування 1. Наслідки індустріалізації навколо нас	10
2	Усне опитування 2. Вікторіанські цінності у сучасному світі	10
3	Диспут 1. У чому причини банкрутства Торнтон?	15
4	Рольова гра 1. Справа доктора Джекілла: суд присяжних	20
5	Диспут 2. Гендерні стереотипи у «Ляльковому домі»	15
Підсумковий контроль		
6	Груповий творчий проект із створення сучасних версій сюжетів літератури доби Індустріалізації	30
Всього		100

2.4.8 Література до поточного залікового модуля 4

Основна

1. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття. – К.: Просвіта, 2009. – 400 с.
2. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж. – К.: КНТ, 2016. – 394 с.
3. Костюк В.С. Промислова революція у найбільш розвинутих країнах західної Європи та США // Костюк В.С. Економічна теорія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
4. Бесов Л.М. Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХП», 2004. – 383 с.
5. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л.Т. Левчук. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.
6. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / Під ред. М.Маєрчик. – К.: Критика, 2017. – 224 с.
7. Романюк А.С. Історія західних політичних вчень: Навч. посіб. – К.: Знання, 2011. – 255 с.

Додаткова

1. Дэвис Н. История Европы. - М.: АСТ, Хранитель, 2006. - 943 с.
2. История XIX века: В 8 т. / Под ред. Лависса и Рамбо. М.: ОГИЗ, 1939. Т.7. [Конец века. 1870-1900. Часть первая]. 623 с.; Т.8 [Конец века. 1870-1900. Часть вторая]. 551 с.
3. Дарвин Ч. Воспоминания о развитии моего ума и характера // Дарвин Ч. Сочинения. – Т.9. – С.166-242. – М.: Изд-во АН СССР, 1959.
4. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і сталь: Витоки нерівності між народами. – К.: КМ-Букс, 2018. – 512 с.

2.5 Поточний заліковий модуль 5. XX століття: переоцінка цінностей

(доц. О.Тупахіна, К.Касьян)

2.5.1 Основні завдання поточного залікового модуля 5 (ПЗМ5) та програмні результати навчання студентів

Завдання ПЗМ5:

- ознайомити студентів із історичними координатами й філософськими домінантами XX століття; охарактеризувати основні виклики, що постали перед європейцями внаслідок глобальних катастроф XX століття; продемонструвати кризове світовідчуття на прикладі прецедентних художніх текстів;
- відтворити процес трансформацій ціннісної системи під впливом світових воєн, процесу деколонізації й глобалізації світу, сексуальної, «зеленої», науково-технічної, цифрової та інших революцій; розкрити роль концепції об'єднаної Європи у процесі творення нових цінностей для нового світу;
- окреслити зміст та межі понять «толерантність», «політкоректність», «мультикультуралізм», «глобалізація», «гендер», «ідентичність»; сприяти їх коректному застосуванню у професійному спілкуванні; виховати чутливість до маркованої лексики, яка вказує на «неповноцінність», «ненормальність» тієї чи іншої соціальної групи;
- на прикладі прецедентних текстів XX століття окреслити ключові аксіологічні виклики доби, пов'язані із проблемами виживання особистості у тоталітарному суспільстві, екологічною ситуацією, кризою ідентичності (расової, гендерної, соціальної), політикою мультикультуралізму, питанням збереження національної своєрідності у глобалізованому світі тощо.

За підсумками засвоєння ПЗМ5 студенти мають

знати:

- головні історичні, філософські, суспільні детермінанти аксіологічних трансформацій XX століття;
- причини формування світоглядного комплексу «постмодерністської чутливості», його основні складові;
- сутність понять «толерантність», «політкоректність», «мультикультуралізм», «глобалізація», «гендер», «ідентичність»; принципи мовної, культурної, соціальної, етнічної, релігійної толерантності;
- основні маркери «мови ворожнечі»;

вміти:

- критично переосмислювати ціннісні меседжі літератури XX століття;

- коректно застосовувати у професійному спілкуванні поняття «толерантність», «політкоректність», «мультикультуралізм», «глобалізація», «гендер», «ідентичність»;
- дотримуватися етичних стандартів у спілкуванні, оминаючи «мову ворожнечі»; застосовувати на практиці принципи мовної, культурної, соціальної, етнічної, релігійної толерантності;
- вичленовувати аксіологічні надкодування у прецедентних текстах доби, обґрунтовувати їх залежність від історичного, політичного, культурного клімату епохи;
- аргументовано висловлювати, доводити, презентувати власні погляди, вирішувати проблемні ситуації, працювати у команді, готувати колективні проекти, виконувати творчі завдання, спрямовані на осмислення специфіки європейських ідеалів, цінностей та їхнього втілення в сучасному українському суспільстві.

2.5.2 Зміст ПЗМ 5

XX століття як період ціннісної кризи. Трансформація аксіологічних моделей між двома світовими війнами. «Закат Європи». Становлення тоталітарних держав та ідеологій. Екзистенціалізм як філософія виживання в абсурдному світі. «Культура після Освенциму»: аксіологічна криза повоєння. Зворотній бік прогресу: екологічний виклик. Переоцінка цінностей у глобалізованому світі: виклики постколоніалізму. Толерування Іншого. Європейські цінності в Україні: стан та перспективи адаптації.

Виклики тоталітаризму («Чума» А.Камю). Місто Оран як мікромодель соціуму. Багатовимірна метафора хвороби. Людська поведінка у граничній ситуації (за Ясперсом): від *das Mann* до бунтівної людини. Проблеми свободи й відповідальності. Доктор Бертран Рійє як приклад людини бунтівної: екзистенціальний мотив індивідуального спротиву епідемії. Розбудова громади. Потенціал самоуправління. Амбівалентність фіналу.

Виклики екології («Коханець леді Чаттерлей» Д.Г. Лоуренса). Загроза від розвитку технологій. Спротив механістичній цивілізації. Гібрид машини й людини: переваги й недоліки. Руйнівний вплив прогресу на навколишнє середовище та людську особистість. Ідеологія «Назад до Природи» та моделі гармонійного співіснування людини й природи. «Філософія крові» Лоуренса та її прояви у романі.

Виклики мультикультуралізму («Син акордеоніста» Бернардо Ачаги). Проблема збереження національної ідентичності у мультикультурному світі. Баскський націоналістичний рух та його зображення у романі Ачаги. Культурна та мовна політика диктатури Франко та баскський тероризм як її наслідок. «Син акордеоніста» як роман-сповідь: стратегії «примирення з минулим». Проблема міфологізації історії та засоби уникнення викривлення минулого на користь

політичних сил.

Виклики ідентичності («Білі зуби» З.Сміт, «Дім на Манговій вулиці» С.Чісерос). Постмодерністська криза ідентичності. Ідентичність як конструкт. Культурні, расові, гендерні, сексуальні виміри ідентичності. Феномен постколоніалізму у роботах Х. Бхабха та Е.Саїда. Расизм та його прояви у романі З.Сміт «Білі зуби». Спростування національних стереотипів. Конфлікт фемінізму й мачизму у романі С.Чісерос «Дім на Манговій вулиці». Відносність гендерної ідентичності. Відчуття власного «Я»: як ми ідентифікуємо себе?

2.5.3 Розподіл навчального навантаження студентів

Форма навчання	Годин всього	Контактні (аудиторні) години			Годин самостійної роботи	Форми контролю
		всього	лекцій	практичних занять		
Денна (очна)	14	10	2	8	4	Усне опитування, диспут, рольова гра, груповий творчий проект

2.5.4 Теми лекцій

№ з/п	Теми лекцій	Кіль-ть годин
1	<i>Лекція 8.</i> ХХ століття як період ціннісної кризи	2
Всього		2

2.5.5 Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кіль-ть годин
1	<i>Практичне заняття 14.</i> Виклик тоталітаризму (А.Камю, «Чума»)	2
2	<i>Практичне заняття 15.</i> Екологічний виклик (Д.Г. Лоуренс, «Коханець леді Чаттерлей»)	2
3	<i>Практичне заняття 16.</i> Виклик мультикультуралізму (Б. Ачага, «Син акордеоніста»)	2
4	<i>Практичне заняття 17.</i> Виклик ідентичності (З.Сміт, «Білі зуби», С.Чісерос «Дім на Манговій вулиці»)	2
Всього		8

2.5.6 Самостійна робота та індивідуальні завдання

№ з/п	Самостійна робота та індивідуальні завдання (за наявності)	Кіль-ть годин
Індивідуальні завдання		
1	Ознайомлення зі змістом творів, винесених на розгляд у модулі	4
Всього		4

2.5.7 Система оцінювання навчальної роботи студентів

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Поточний контроль		
1	<i>Усне опитування 1.</i> Причини й наслідки ціннісної кризи ХХ століття	5
2	<i>Усне опитування 2.</i> Ціннісні трансформації у глобалізованому світі	5
3	<i>Диспут 1.</i> Чи можлива культура після Освенциму?	10
4	<i>Диспут 2.</i> Як я ідентифікую себе?	10
5	<i>Рольова гра 1.</i> «Справа леді Чаттерлей»	20
6	<i>Рольова гра 2.</i> «Я» та «Інший»	20
Підсумковий контроль		
6	<i>Груповий творчий проект.</i> Концепція соціальної ініціативи «Європейські цінності для України»	30
Всього		100

2.5.8 Література до поточного залікового модуля 5

Основна

1. Вінквіст Ч., Тейлор В. Енциклопедія постмодернізму. – К., 2003
2. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. – К.: Либідь, 2004. – 624 с.
3. Громадянська освіта: Особистість та її ідентичність / П. Вербицька, О. Волошенюк, Г. Горленко та ін. ; за ред. П. Кендзьора. — Львів : ВД «Панорама», 2018. — 44 с.
4. Штрассер Т. Волна. – М.: Самокат, 2015. – 192 с.
5. Павленко В. М. Психологія толерантності особистості (на матеріалі дослідження студентів): монографія / В. М. Павленко, М. М. Мельничук; авт. післямови проф. В. Ф. Моргун. – Полтава: ФОП Мирон І. А., 2014. – 244 с.
6. Бхабха Х. Местонахождение культуры // Перекрестки. Журнал исследований восточноевропейского пограничья. – 2005. - №3 – 4

7. Адорно Т. После Освенцима / Адорно Т. В. Негативная диалектика. – М.: Научный мир, 2003. – с. 322-333.

Додаткова

1. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / Під ред. М.Маєрчик. – К.: Критика, 2017. – 224 с.
2. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи / під ред. О.Бондаренко, М.Маєрчика, І.Федорович. – К.: Соціальна дія, 2015. – 64 с.
3. Бакка Т.В., Ветров І.Г., Виговський М.Ю., Ладиченко Т.В., Мелешенко Т.В., Щупак І.Я. Дискримінація, расизм, ксенофобія, антисемітизм: історія, сьогодення і шляхи подолання: навчальний посібник – Київ – Днепропетровск: НПУ ім. М.П. Драгоманова, Центр «Ткума», 2011. – 64 с.
4. Єлігулашвілі М., Федорович І., Пономарьов С. Організація навчання з питань дискримінації. Практичний посібник – К., 2015 – 136 с.

2.6 Підсумковий заліковий модуль.

2.6.1 Основні завдання підсумкового залікового модуля

Основним завданням підсумкового залікового модуля є узагальнення та систематизація студентом основних положень навчальної дисципліни.

2.6.2 Зміст підсумкового залікового модуля

Розробка та публічний захист групового проекту з дослідження відповідності ціннісного коду у творах сучасного українського мистецтва (за вибором студентів) аксіологічному конструкту європейських цінностей.

2.6.3 Розподіл навчального навантаження студентів

Форма навчання	Годин всього	Контактні (аудиторні) години			Годин самостійної роботи	Форми контролю
		Всього	лекцій	практичних занять		
Денна (очна)	20				20	Захист групового проекту

2.6.4 Система оцінювання навчальної роботи студентів

№ з/п	Види контролю	Кіль-ть балів
Підсумковий контроль		
1	<i>Захист групового проекту</i>	100
	у тому числі: 1. Аналіз матеріалу: - актуалізація історичного, політичного, соціального, культурного контекстів; - експлікація художніх прийомів та засобів, що сприяють донесенню ціннісних меседжів до аудиторії; - зіставно-порівняльний аналіз ціннісного коду українського культурного продукту із системою європейських цінностей;	50

	<ul style="list-style-type: none"> - обґрунтованість результатів аналізу; 2. Оформлення проекту: <ul style="list-style-type: none"> - Дотримання академічних стандартів оформлення (посилання, цитування, використання інтелектуальної власності); - Графічне/візуальне оформлення; 3. Презентація матеріалу: <ul style="list-style-type: none"> - Логічна послідовність викладення результатів; - Наявність оригінальної концепції, креативність - Риторична майстерність 	<p style="text-align: right;">20</p> <p style="text-align: right;">30</p>
Всього		100